

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2017-12-14 Nr. (18.18-31-1E)RM-38400

INFORMACINIS PRANEŠIMAS DĖL GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau - VMI prie FM) teikia informacinį pranešimą dėl 2017 m. gruodžio 7 d. priimto Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymo Nr. XIII-841 (toliau - Įstatymas).

1. GPMĮ 2 straipsnis (Pagrindinės Įstatymo sąvokos).

1.1. Įstatymo 2 straipsnio 35 dalis (Laisvoji profesija) pripažinta netekusia galios. Tokiu būdu panaikinta nelygybė apmokestinant vienos ar kitos individualios veiklos pajamas, nepriklausomai nuo profesinės veiklos rūšies. Be to praktikoje nuo 2018-01-01 bus išvengta ginčų dėl veiklos priskyrimo (nepriskyrimo) laisvųjų profesijų veiklai iš kurios gaunamoms (uždirbtoms) pajamoms buvo taikomas ne sumažintas 5 proc., o 15 procentų gyventojų pajamų mokesčio tarifas.

1.2. Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau - GPMĮ) 2 straipsnis papildytas nauja sąvoka „Atliekos“. GPMĮ 2 str. 38 dalyje nustatyta, kad atliekos suprantamos kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme. Atliekos - tai medžiaga ar daiktas, kurių turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti. Atliekomis laikomos eksploatuoti netinkamos transporto priemonės, jų dalys, baterijos ir akumuliatoriai, elektros ir elektroninės įrangos atliekos, buitinės atliekos ir pan., nesvarbu, ar jos turi, ar ne taurių ar netaurių metalų. Papildymas atliktas siekiant, kad pajamos už parduotas ar kitokiu būdu perleistas atliekas būtų apmokestinamos „prie šaltinio“ nuo pirmo euro (neatėmus įsigijimo išlaidų ir 17 str. 1 d. 27 punkte nustatyto neapmokestinamojo dydžio) taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą.

2. Pakeistas ir nauja redakcija išdėstytas GPMĮ 6 straipsnis (Pajamų mokesčio tarifai).

2.1. Pakeisto GPMĮ 6 straipsnio 2 dalyje (iki pakeitimo buvusioje 3 dalyje) nustatyta, kad pajamų mokesčio 5 procentų tarifas taikomas tik ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybėn perleidus atliekas.

2.2. Siekiant didinti savivaldybių finansinį savarankiškumą, visos fiksuoto pajamų mokesčio dydžio bei galimų lengvatų (savo biudžeto sąskaita) nustatymo teisės suteikiamos savivaldybių taryboms. Todėl pakeisto GPMĮ 6 straipsnio 3 dalyje (iki pakeitimo 4 dalyje) panaikinta minimalaus fiksuoto pajamų dydžio nustatymo riba, kurią iki GPMĮ 6 straipsnio pakeitimo turėjo taikyti savivaldybių tarybos nustatydamos fiksuotus pajamų mokesčio dydžius neribojant veiklos teritorijos vykdomoms veikloms. Taip pat panaikintas iki pakeitimo galiojęs lengvatų sąrašas, kuriame nurodytiems asmenims bei nurodytoms veiklos teritorijoms savivaldybių tarybos galėjo nustatyti mažesnius fiksuotus pajamų mokesčio dydžius. Pakeistoje GPMĮ 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad savivaldybių tarybos turi teisę savo biudžeto sąskaita taikyti fiksuoto pajamų mokesčio dydžio už pajamas, gautas iš veiklos, kuria verčiamasi turint

verslo liudijimą, lengvatas.

2.3. Pakeisto GPMĮ 6 straipsnio 4 dalyje (iki pakeitimo 5 dalyje) nustatytas konkretus 45 000 eurų per mokestinį laikotarpį galimų gauti pajamų iš individualios veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, dydis, kurį viršijus pajamos apmokestinamos 15 proc. tarifu. Iki pakeitimo buvo galima gauti pajamų iš veiklos vykdomos įsigijus verslo liudijimą, jei neprivalėjo registruotis ir nebuvo įregistruotas pridėtinės vertės mokesčio (toliau - PVM) mokėtoju. Vadinasi, gauti 45000 eurų mokestiniu laikotarpiu neviršijančias pajamas iš vykdomos individualios veiklos, įsigijus verslo liudijimą, galės ir privalantys registruotis ar jais įsiregistravę PVM mokėtojai.

2.4. Pakeisto GPMĮ 6 straipsnio 5 dalyje (iki pakeitimo 6 dalyje) analogiškai kaip ir pakeisto GPMĮ 6 straipsnio 4 dalyje įvardijamas konkretus 45000 eurų per mokestinį laikotarpį galimų gauti pajamų, įsigijus gyvenamosios paskirties patalpų nuomos verslo liudijimą, dydis. Mokestiniu laikotarpiu gavus patalpų nuomos pajamų daugiau nei 45000 eurų, viršijanti dalis apmokestinama 15 proc. pajamų mokesčiu.

3. Pakeistas GPMĮ 16 straipsnis (Apmokestinamųjų pajamų perskaičiavimo tvarka).

Pagal pakeistą GPMĮ 16 straipsnio 1 dalies 1 punktą, apskaičiuojant nuolatinio Lietuvos gyventojų (toliau - gyventojas) 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio metines apmokestinamas pajamas, iš bendros pajamų sumos numatyta atimti tik tas neapmokestinamas pajamas, kurios yra nurodytos GPMĮ 17 straipsnyje. Todėl Europos Sąjungos valstybėje narėje arba valstybėje, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi ir taiko dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartį, gyventojų gautos ir toje valstybėje apmokestintos pajamos (išskyrus palūkanas, honorarus ir dividendus), kurios, naikinant dvigubą apmokestinimą, yra neapmokestinamos pagal GPMĮ 37 straipsnį, turi būti įskaičiuotos į apmokestinamųjų pajamų sumą. Bendra apmokestinamųjų pajamų suma yra kriterijus, pagal kurį nustatoma, ar gyventojui gali būti taikomas metinis neapmokestinamųjų pajamų dydis (toliau - metinis NPD) ir kokia jo suma gali būti pritaikyta.

Be to, GPMĮ 16 straipsnyje išbrauktos nuorodos į papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį, kuris nuo 2018 m. sausio 1 d. nebebus taikomas.

4. Pakeistas GPMĮ 17 straipsnis (Neapmokestinamosios pajamos).

4.1. Siekiant suvienodinti pajamų už paskolintą kapitalą (palūkanų) apmokestinimą nepriklausomai nuo to, ar investuota į indėlius, ar į ne nuosavybės vertybinius popierius, ar paskola suteikta per alternatyvaus finansavimo priemones, GPMĮ 17 straipsnio 1 dalis papildyta 20² punktu. Pagal šio punkto nuostatas neapmokestinamosioms pajamoms priskiriama palūkanų už vartojimo kreditą, suteiktą per tarpusavio skolinimo platformą Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme ar atitinkamame Europos ekonominės erdvės valstybės įstatyme nustatyta tvarka, taip pat palūkanų už lėšas, suteiktas per sutelktinio finansavimo platformą Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatyme ar atitinkamame Europos ekonominės erdvės valstybės įstatyme nustatyta tvarka, suma, neviršijanti 500 eurų per mokestinį laikotarpį.

Šio straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad lengvata netaikoma pajamoms gautoms iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje.

Pagal šio straipsnio 5 dalį nenuolatiniai Lietuvos gyventojai lengvata galės pasinaudoti tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Analogiška tvarka šia lengvata gali pasinaudoti ir nuolatiniai Lietuvos gyventojai.

4.2. GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 27 punkto lengvata ne individualios veiklos turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip perleisus nuosavybėn šios dalies 28, 30, 53 ir 54 punktuose nenurodytą turtą, **nebus taikoma atliekoms**, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme (iki pakeitimo lengvata (2500 eurų) buvo netaikoma tik netauriųjų metalų laužui).

4.3. Siekiant suvienodinti prizų ir dovanų, gautų iš darbdavio, apmokestinimą, GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 39 punkte nustatyta, kad gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinama iš asmens, susijusio su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, per mokestinį laikotarpį gautų prizų ir dovanų vertė, neviršijanti **200 eurų**.

4.4. Siekiant prisidėti prie valstybės vykdomos regioninės politikos, palengvinant galimybes investuotojams susirasti ir išlaikyti darbuotojus regionuose, bei suteikti papildomas galimybes darbdaviui mažesnėmis išlaidomis motyvuoti darbuotojus, GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies

39 punkte nustatyta, kad neapmokestinamosioms pajamoms priskiriama gyventojų nauda, gauta asmeniui, susijusiam su gyventoju darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, sumokėjus (visiškai ar iš dalies) už geležinkelio ar kelių viešojo transporto bilietus, skirtus gyventojui atvykti į darbo vietą ir parvykti iš jos.

4.5. GPMĮ 17 straipsnio 1 dalis papildyta 56 punktu, pagal kurio nuostatas neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos pajamos, gautos už suteiktą pagalbą slaptai bendradarbiaujant su kriminalinės žvalgybos subjektais ar žvalgybos institucijomis.

5. Pripažinta netekusi galios GPMĮ 18 straipsnio 6 dalis (Leidžiami atskaitymai).

Įstatymu pripažinta netekusi galios GPMĮ 18 straipsnio 6 dalis, pagal kurią atsisakyta esančių ribojimų, susijusių su individualios veiklos leidžiamais atskaitymais, o būtent atsisakyta ribojimo, jog su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai atimami atskirai pagal kiekvienos individualios veiklos rūšies pajamas.

6. Pripažinta netekusi galios GPMĮ 18¹ straipsnio 4 dalis (mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas).

Įstatymu pripažinta netekusi galios GPMĮ 18¹ straipsnio 4 dalis, pagal kurią atsisakyta esančių ribojimų, susijusių su individualios veiklos nuostolių perkėlimu, o būtent kad iš skirtingų individualios veiklos rūšių susidarę mokestiniai nuostoliai gali būti dengiami tik tos rūšies veiklos, dėl kurios tokie mokestiniai nuostoliai susidarė, pajamomis.

7. GPMĮ papildytas 18² straipsniu (Nuo individualios veiklos pajamų mokėtino pajamų mokesčio apskaičiavimas).

7.1. Įstatymu GPMĮ papildytas 18² straipsniu, pagal kurį pritaikius nustatytas formules bus apskaičiuojamas mokėtinas pajamų mokestis. Tais atvejais, kai gyventojų apmokestinamosios pajamos (pajamos sumažintos patirtomis išlaidomis arba atskaičius 30 proc. nuo pajamų) iš individualios veiklos neviršija 20 000 eurų per metus, tai nuo individualios veiklos pajamų mokėtino pajamų mokesčio dydis apskaičiuojamas tokia tvarka:

- nuo metinių individualios veiklos apmokestinamųjų pajamų apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą;

- iš gautos pajamų sumos atimamas pajamų mokesčio kreditas, apskaičiuotas pagal GPMĮ 18² straipsnio 2 ir 3 dalis.

Pajamų mokesčio kredito suma, kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos neviršija (t. y. mažiau arba lygu) 20 000 eurų per metus, taikytina pajamų mokesčio kredito formulė - Pajamų mokesčio kreditas (toliau - PMK) = metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos (toliau - MIVAP) x 0,1.

Pavyzdžiui.

Gyventojas gavo 19 000 eurų pajamų, patyrė 7 000 eurų išlaidų, individualios veiklos apmokestinamosios pajamos sudarė 12 000 eurų (19 000 - 7 000 = 12 000). Visu pirma, apskaičiuojama suma pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą $12\,000 \times 0,15 = 1\,800$. Toliau yra apskaičiuojamas PMK $12\,000 \times 0,1 = 1\,200$. Taigi PMK = 1 200 eurų, apskaičiuota pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą tarifą buvo 1 800 eurų. Mokėtinas pajamų mokesčio dydis būtų 600 eurų (1 800 - 1 200 = 600).

7.2. Pajamų mokesčio kredito suma, kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos yra didesnės negu 20 000 eurų per metus, taikytina pajamų mokesčio kredito formulė $PMK = MIVAP \times (0,1 - 2/300\,000 \times (MIVAP - 20\,000))$. Ši formulė taikoma, kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos viršija 20 000 eurų per metus sumą (pvz. 20 000,01 eurų).

Pažymime, kad pagal šią formulę skaičiuojant PMK, galimi atvejai, kai po kablelio gaunami daugiau kaip du skaitmenys, tai tokiais atvejais po kablelio įrašomi du skaitmenys, o trečiasis apvalinamas: nuo 5 iki 9 laikomas 1 ir pridodamas prie antrojo po kablelio skaitmens ir pan. (pvz. apskaičiavus PMK gautas skaičius yra 1 666,66666(6), tokiu atveju skaičius yra apvalinamas ir galutinis PMK = 1 666,67).

Pavyzdžiui.

Gyventojas gavo 36000 eurų pajamų, patyrė 11000 išlaidų, metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos sudarė 25 000 eurų. Visu pirma apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta 15 proc. pajamų mokesčio tarifą $25\,000 \times 0,15 = 3\,750$. Toliau apskaičiuojamas PMK pagal nustatytą formulę kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 eurų, $PMK = 25\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 1\,666,66(6)$. Taigi PMK = 1 666,67 eurų, o apskaičiuotas pajamų mokestis pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalį = 3 750 eurų. Mokėtinas pajamų mokesčio dydis būtų 2 083,33 eurų ($3\,750 - 1\,666,67 = 2\,083,33$).

7.3. Pažymime, jog apskaičiuojant pajamų mokesčio kreditą yra gaunama neigiama suma, laikoma, jog pajamų mokesčio kreditas yra lygus 0.

Pavyzdžiui.

Gyventojas apskaičiavo, kad jo metinės individualios veiklos apmokestinamosios pajamos sudaro 56 000 eurų. Apskaičiuojama suma pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą $56\,000 \times 0,15 = 8\,400$. Toliau apskaičiuojama PMK pagal GPMĮ 18² straipsnio 3 dalyje nustatytą formulę - $56\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (56\,000 - 20\,000)) = -7\,840$, taigi PMK yra neigiamas, todėl jis lygus nuliui ($-7\,840 = 0$). Mokėtinas pajamų mokesčių dydis būtų 8 400 eurų ($8\,400 - 0 = 8\,400$).

7.4. Atkreipiame dėmesį, kad pagal nustatytas formules individualios veiklos pelnas neviršijantis 20 000 eurų per metus, faktiškai apmokestinamas 5 proc. tarifu, o kai metinis pelnas viršys 20 000 eurų per metus, taikomas pajamų mokesčio tarifas didės, kol pasieks nekintantį 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (kai pelnas sieks 35 000 eurų per metus).

8. Pakeista GPMĮ 19 straipsnio (Parduoto ar kitaip perleisto nuosavybėn ne individualios veiklos turto ir individualios veiklos turtui priskirto nekilnojamojo pagal prigimtį daikto, realizuotų išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina ir su to turto ar daikto pardavimu ar kitokiu perleidimu, išvestinių finansinių priemonių realizavimu susijusios išlaidos) 1 dalis.

GPMĮ 19 str. 1 dalyje nustatyta, kad apskaičiuojant ne individualios veiklos turto pardavimo pajamas iš gautų pajamų gali būti atimama turto įsigijimo kaina, išskyrus pardavimo pajamas, gautas už parduotas atliekas (anksčiau buvo netauriųjų metalų laužo pardavimo pajamos). Vadinasi iš atliekų pardavimo pajamų jų įsigijimo kaina negali būti atimama, taip pat negali būti atimti teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai.

9. Pakeistas GPMĮ 20 straipsnis (Neapmokestinamieji pajamų dydžiai).

Mažinant mokestinę naštą mažiausias pajamas uždirbantiems asmenims, **iki 380 eurų** (2017 m. buvo - 310 eurų) padidintas maksimalus mėnesio NPD, kuris 2018 m. mokestiniu laikotarpiu bus taikomas tiems gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau - su darbo santykiais susijusios pajamos) bus ne didesnės nei minimali mėnesinė alga (toliau - MMA). Vyriausybės 2017 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtintas **MMA dydis – 400 eurų** (2017 m. - 380 eurų). Vadinasi, 380 eurų NPD bus taikomas gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys 400 eurų.

Kitiems gyventojams (*išskyrus riboto darbingumo asmenis, kuriems nustatyti didesni mėnesio NPD*), kurių gaunamos mėnesio su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys 1160 eurų, mėnesio NPD turės būti apskaičiuojamas pagal mėnesio NPD formulę:

Mėnesio NPD = 380 (eurų) - 0,5 x (gyventojų mėnesio su darbo santykiais susijusios pajamos - MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, 1 dydis (2018-01-01 - 400 eurų).

Atitinkamai pakeista metinio NPD formulė:

Metinis NPD = 4560 (eurų) - 0,5 x (gyventojų GMP - 12 MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių (2018-01-01 - 4800 eurų),

kuriuje GMP - metinių pajamų, apmokestinamų taikant 15 procentų pajamų mokesčio tarifą, suma (*išskyrus apmokestinamosioms pajamoms priskirtas išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, neviršijančias sumokėtų įmokų sumas, tačiau įskaičiuojant užsienio valstybėje gautas pajamas, kurios pagal GPMĮ 37 straipsnį yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio*).

Padidinti individualūs NPD:

- asmenims, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD - 450 eurų (2017 m. - 380 eurų). Metinis NPD gyventojui, turėsiančiam teisę į tokį NPD visais 2018 m. mėnesiais, sudarys 5400 eurų;

- asmenims, kuriems nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD - 390 eurų (2017 m. - 320 eurų). Metinis NPD turėsiančiam teisę į tokį NPD visais 2018 m. mėnesiais, sudarys 4680 eurų.

Gyventojui, kurio 2018 m. metinės pajamos (GMP) sudarys 13920 eurų ar bus didesnės, metinis NPD nebus taikomas, nes, apskaičiuotas pagal formulę, jis yra didesnis ar neigiamas (neigiama suma reiškia nulį).

Nuo 2018 m. sausio 1 d. nebebus taikomas papildomas NPD (toliau - PNPĐ), 2017 m. ir ankstesniais mokestiniais laikotarpiais taikytas tėvams (įtėviams) už kiekvieną auginamą vaiką (įvaikį) iki 18 metų, taip pat vyresnius, kurie mokėsi mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas. Pagal darbdaviams pateiktus vaikus (įvaikius) auginančių tėvų (įtėvių) prašymus PNPĐ buvo atimamas iš su darbo santykiais susijusių pajamų, todėl nuo jų buvo išskaičiuojamas mažesnis pajamų mokestis nei jo netaikant. Nustojus taikyti PNPĐ, padidės apmokestinama mėnesio darbo užmokesčio suma ir išskaičiuojamas pajamų mokestis. Dėl šios priežasties vaikus (įvaikius) auginančių gyventojų „į rankas“ gaunamas darbo užmokestis sumažės: iki 15 eurų - tėvui (motinai), auginančiam 1 vaiką; iki 30 eurų - auginančiam 2 vaikus ir pan.

Tačiau tai, kad PNPĐ nebebus taikomas, nereiškia absoliutaus vaikus (įvaikius) auginančių tėvų (įtėvių) pajamų sumažėjimo, nes vietoje PNPĐ visiems vaikus auginantiems ar globojantiems asmenims bus išmokamos tikslinės vaiko išmokos pagal Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymą, nevertinant šeimos gaunamų pajamų. Pagal šį įstatymą yra numatyta mokėti 0,79 bazinės socialinės išmokos dydžio išmoką per mėnesį kiekvienam vaikui nuo gimimo dienos iki 18 metų ir vyresniam, besimokančiam pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa). Šiuo metu bazinė socialinė išmoka yra 38 eurai, vadinasi, išmoka vaikui sudarys 30 eurų (38 eurai x 0,79). Be to, numatyta papildomai išmoką skirti vaikus auginančioms socialiai remtinoms šeimoms ir šeimoms, auginančioms ir (ar) globojančioms tris ar daugiau vaikų. Skirti ir mokėti išmokas iš valstybės biudžeto lėšų yra pavesta savivaldybių administracijoms.

PNPĐ pakeitimas tiksline išmoka vaikams yra naudingas mažiausias pajamas uždirbantiems gyventojams, nes minimalią ar mažesnę algą gaunantiems gyventojams, auginantiems bent vieną vaiką, taikytinų NPD ir PNPĐ suma yra didesnė už jų pajamas, todėl pasinaudoti visu PNPĐ jie negalėjo (ir ateityje negalėtų) dėl per mažų gaunamų pajamų.

Išmokos vaikams pajamų mokesčiu neapmokestinamos, taikant GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą mokesčio lengvatą (kaip pašalpos, mokamos iš valstybės biudžeto).

10. GPMĮ 22 straipsnis (Pajamų priskyrimas klasėms pagal mokesčio mokėjimo tvarką) išdėstyta nauja redakcija.

Esminiai šio straipsnio pakeitimai:

10.1. A klasės pajamoms priskirtos pajamos, gautos iš Lietuvos vieneto, iš užsienio vieneto per nuolatinę buveinę ir iš nenuolatinio Lietuvos gyventojų per jo nuolatinę bazę už parduotas arba kitaip perleistas nuosavybės atliekas;

10.2. A klasės pajamoms priskirtos iš nuolatinio Lietuvos gyventojų, vykdančio individualią atliekų supirkimo veiklą, už parduotas arba kitaip perleistas nuosavybės atliekas gautos individualios veiklos ir ne individualios veiklos pajamos;

10.3. A klasės pajamoms priskirtos iš individualią veiklą vykdančio nuolatinio Lietuvos gyventojų už nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuomą gautos pajamos. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas išmokės kitam gyventojui išmokas už nuomojamą žemės sklypą, privalės apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą 15 proc. pajamų mokestį arba pavyzdžiui, jeigu gyventojas, vykdančias teisininko individualią veiklą

nuomojasi patalpas iš kito gyventojų, tai nuo 2018-01-01 išmokėdamas išmokas už nuomojamą nekilnojamąjį turtą, privalės išskaičiuoti 15 proc. pajamų mokesčių.

10.4. GPMĮ 22 straipsnio naujoje redakcijoje atsisakyta nuostatos, kad individualios veiklos pajamos, gautos iš darbdavio, priskiriamos A klasės pajamoms. Nuo 2018-01-01 individualios veiklos pajamos, gautos iš darbdavio priskiriamos B klasės pajamoms. Pakeitimas ypač aktualus ūkininkams, dirbantiems kooperatinėse žemės ūkio bendrovėse ir parduodantiems savo užaugintą produkciją arba teikiantiems žemės ūkio veiklos paslaugas toms bendrovėms.

11. Pakeistas GPMĮ 24 straipsnis (Pajamų mokesčio, išskaičiuoto iš A klasės pajamų, deklaracijos).

GPMĮ 24 straipsnio 3 dalyje centriniam mokesčių administratoriui suteikta teisė Pajamų mokesčio, išskaičiuoto iš A klasės pajamų, deklaracijose išmokas išmokėjusiems asmenims nustatyti prievolę kartu su duomenimis apie A klasės išmokas deklaruoti ir papildomus duomenis.

Atsižvelgdama į šį pakeitimą, VMI prie FM parengė deklaracijų, kuriose bus deklaruojamos 2018 metais ir vėlesniais mokesčiais laikotarpiais gyventojams išmokėtos išmokos, projektus:

- Mėnesinės pajamų mokesčio deklaracijos projektą. Šioje deklaracijoje išmokas išmokėję asmenys bendromis sumomis privalės deklaruoti per ataskaitinį mėnesį nuolatiniais ir nenuolatiniais Lietuvos gyventojams išmokėtas ne tik A klasės apmokestinamąsias išmokas ir nuo jų išskaičiuotą ar savo lėšomis sumokėtą pajamų mokesčių, bet ir B klasės išmokas, nuo kurių išskaičiuavo ar savo lėšomis sumokėjo pajamų mokesčių (kurio pagal GPMĮ neturėjo prievolės išskaičiuoti ar sumokėti), ir nuo B klasės išmokų išskaičiuotą arba savo lėšomis sumokėtą pajamų mokesčių;

- Metinės gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijos projektą. Šioje deklaracijoje ir jos prieduose išmokas išmokėję asmenys privalės deklaruoti per kalendorinius metus nuolatiniais ir nenuolatiniais Lietuvos gyventojams išmokėtas A ir B klasės apmokestinamąsias ir neapmokestinamąsias išmokas, nurodydami duomenis apie kiekvieną gyventoją.

Mėnesinė pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 forma, Metinė A klasės išmokų, nuo jų išskaičiuoto ir sumokėto pajamų mokesčio deklaracijos FR0573 forma ir Gyventojams išmokėtų išmokų, pagal mokesčio mokėjimo tvarką priskiriamų B klasės pajamoms, pažymos FR0471 forma bus naudojama tik tikslinant 2017 metų ir ankstesnių mokesčių laikotarpių duomenis bei teikiant už šiuos laikotarpius laiku nepateiktas formas.

12. Pakeistas GPMĮ 27 straipsnis (Metinės pajamų mokesčio deklaracijos pateikimo tvarka).

Patikslintoje GPMĮ 27 straipsnio 2 dalyje išbraukta nuoroda į metinį PNPDP. Kadangi PNPDP 2018 m. ir vėliau nebus taikomas, tai ir metinių pajamų nebereikės deklaruoti gyventojams, jas deklaravusiems vien dėl to, kad PNPDP su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje nebuvo pritaikyti.

13. Pakeistas GPMĮ 33 straipsnis (Duomenų apie gyventojams išmokėtas išmokas, priskirtas B klasės pajamoms, pateikimo terminas).

Suvienodintas duomenų apie visas gyventojams išmokėtas išmokas (pagal pajamų mokesčio sumokėjimo tvarką priskiriamas gyventojų tiek A klasės, tiek B klasės pajamoms) pateikimo terminas. Mažinant administracinę našą tokius duomenis teikiantiems subjektams, pakeistoje GPMĮ 33 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad išmokas, pagal mokesčio sumokėjimo tvarką priskiriamas gyventojų B klasės pajamoms, išmokėję Lietuvos vienetai, užsienio vienetai per nuolatinės buveinės ir nenuolatiniai Lietuvos gyventojai per nuolatinę bazę duomenis apie tokias išmokas mokesčio administratoriui turės pateikti iki kitų metų antro mėnesio 15 dienos.

14. Papildytas GPMĮ 34 straipsnis (Gyventojų prašymo pervesti pajamų mokesčio dalį paramos gavėjams ir (ar) politinėms partijoms įvykdymo tvarka).

GPMĮ 34 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta nuostata, kad gyventojų prašymas pervesti sumokėto pajamų mokesčio dalį asmenims, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą, ir politinėms partijoms neturi būti vykdomas, jeigu gyventojas nėra įvykdyęs pareigos GPMĮ nustatytu terminu pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Iki šio straipsnio papildymo ši nuostata buvo įrašyta įgyvendinamajame teisės akte (Sumokėto pajamų mokesčio dalies pervedimo paramos gavėjams ir (ar) politinėms partijoms

tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. 1K-046).

15. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas.

15.1. Atkreipiame dėmesį, kad 2018 metų mokestiniu laikotarpiu individualios žemės ūkio veiklos gautoms (uždirbtoms) pajamoms bus taikytinas 10 proc. pajamų mokesčio tarifas, o pajamų mokesčio kreditas bus apskaičiuojamas taikant formules:

1) kai metinės apmokestinamosios individualios žemės ūkio veiklos pajamos neviršija (t. y. mažiau arba lygu) 20 000 eurų per metus, taikoma formulė - $PMK = MIVAP \times 0,05$;

2) kai metinės apmokestinamosios individualios žemės ūkio veiklos pajamos yra didesnės negu 20 000 eurų per metus (jeigu pagal šią formulę apskaičiuotas pajamų mokesčio kreditas yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0), taikoma formulė - $PMK = MIVAP \times (0,05 - 1/300000 \times (MIVAP - 20\,000))$. Ši formulė taikoma, kai metinės apmokestinamosios individualios veiklos pajamos viršija 20 000 eurų per metus sumą (pvz. 20 000,01 eurų).

Pažymime, kad skaičiuojant PMK pagal antrąją formulę, galimi atvejai, kai po kabelio gaunami daugiau kaip du skaitmenys, tai tokiais atvejais po kabelio įrašomi du skaitmenys, o trečiasis apvalinamas: nuo 5 iki 9 laikomas 1 ir pridodamas prie antrojo po kabelio skaitmens ir pan. (pvz. apskaičiavus PMK gautas skaičius yra 833,33333(3), tokiu atveju skaičius yra apvalinamas ir galutinis $PMK = 833,33$).

Pavyzdžiui.

1 Formulė

Gyventojas apskaičiavo, kad jo metinės, 2018 metų mokestiniu laikotarpiu, individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos sudaro 10 000 eurų. Visu pirma apskaičiuojamas pajamų mokestis pritaikius 10 proc. pajamų mokesčio tarifą - $10\,000 \times 0,10 = 1\,000$. Toliau apskaičiuojamas PMK - $10\,000 \times 0,05 = 500$. Taigi PMK = 500 eurų, o pritaikius 10 proc. pajamų mokesčio tarifą 1 000 eurų. Mokėtinas pajamų mokesčio dydis būtų 500 eurų ($1000 - 500 = 500$).

2 Formulė

Gyventojas 2018 metų mokestiniu laikotarpiu uždirbo (gavo) 49 000 eurų pajamų ir patyrė 24 000 eurų išlaidų, individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos sudarė 25 000 eurų ($49\,000 - 24\,000 = 25\,000$). Pirmiausiai apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius 10 proc. nustatytą pajamų mokesčio tarifą - $25\,000 \times 0,10 = 2\,500$. Toliau apskaičiuojamas PMK pagal nustatytą formulę, kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 eurų, $PMK - 25\,000 \times (0,05 - 1/300000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 833,33$. Mokėtinas pajamų mokesčio dydis būtų 1 666,67 eurų ($2\,500 - 833,33 = 1\,666,67$).

15.2. Pažymime, kad Įstatymu nustatyta, jog 2018 metų mokestiniu laikotarpiu su individualios žemės ūkio veiklos pajamų gavimu uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka gali būti atimami tik iš šios rūšies veiklos pajamų, t. y. patirtos 2018 metų mokestiniu laikotarpiu individualios žemės ūkio veiklos išlaidos galės būti atimamos tik iš šios individualios žemės ūkio veiklos pajamų.

Pavyzdžiui.

Gyventojas yra įregistravęs individualią statybos veiklą ir tuo pačiu vykdo individualią žemės ūkio veiklą. Gyventojas 2018 metų mokestiniu laikotarpiu iš individualios statybos veiklos uždirbo 8 000 eurų, patyrė 3 000 eurų išlaidų ir iš individualios žemės ūkio veiklos uždirbo 14 000 eurų, patyrė 6 000 eurų išlaidų. Gyventojas patirtas išlaidas kiekvienai veiklai privalės atimti atskirai pagal kiekvienos individualios veiklos rūšies pajamas, t. y. patirtas individualios statybos veiklos 3 000 eurų išlaidas galės atimti tik iš šios veiklos gautų 8 000 eurų pajamų, o patirtas individualios žemės ūkio veiklos 6 000 eurų išlaidas galės atimti tik iš šios veiklos gautų 14 000 eurų pajamų.

15.3. Taip pat Įstatymu suteikta teisė gyventojams vykdančioms individualią veiklą iki šio Įstatymo įsigaliojimo GPMĮ 18¹ nustatyta tvarka sukauptais mokestiniais nuostoliais dengti visų rūšių vykdomos individualios veiklos pajamas, išskyrus 2018 metų mokestinį laikotarpį

uždirbtas apmokestinamasias pajamas iš žemės ūkio veiklos, kurios šį 2018 metų mokestinį laikotarpį gali būti dengiamos tik ankstesniais nuostoliais iš šios veiklos.

15.4. Pažymime, kad šie **pakeitimai įsigalioja nuo 2018 m. sausio 1 d.** bei nuostatos taikomos apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių gyventojų pajamų mokestį, išskyrus apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 metų mokestinio laikotarpio pajamų mokestį, mokėtiną nuo individualios žemės ūkio veiklos pajamų.

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

